

STANDWEIDEN OP EEN KLEINE HUISKAVEL

Ing. W. J. Bruins

Vanaf 1979 is op afdeling 1 het systeem van intensief standweiden toegepast. De eerste vier jaar werd dag en nacht geweid zonder bijvoeding met ruwvoer. In 1983 werd aan de koeien steeds ca. 3 kg droge stof (dus een constante hoeveelheid) snijmais bijgevoerd. Afhankelijk van de temperatuur en grasvoorraad werden de koeien of 's nachts of overdag geweid. Uit dit vijfjarig onderzoek is gebleken dat het afstemmen van het grasaanbod op de behoefte van de koeien bijzonder moeilijk uitvoerbaar is. Het systeem van intensief standweiden lijkt dan ook geen goed alternatief voor regelmatig omweiden, althans met de ervaringen op de kleigrond van de Waiboerhoeve bij (grotendeels) volledig weidegang. Op dit moment is de mening dan ook dat standweiden alleen voor die bedrijven in aanmerking komt, die bijvoorbeeld door een slechte verkaveling gedwongen zijn 's zomers veel koeien op het land bij de stal te houden. Op deze zogenaamde huiskavel zou standweiden een aantrekkelijk beweidingssysteem kunnen zijn. Vanwege de zware veebezetting zal dan veel bijgevoerd moeten worden, Om er ervaring mee op te doen is het in 1984 op afdeling 1 toegepast.

Beoogde opzet

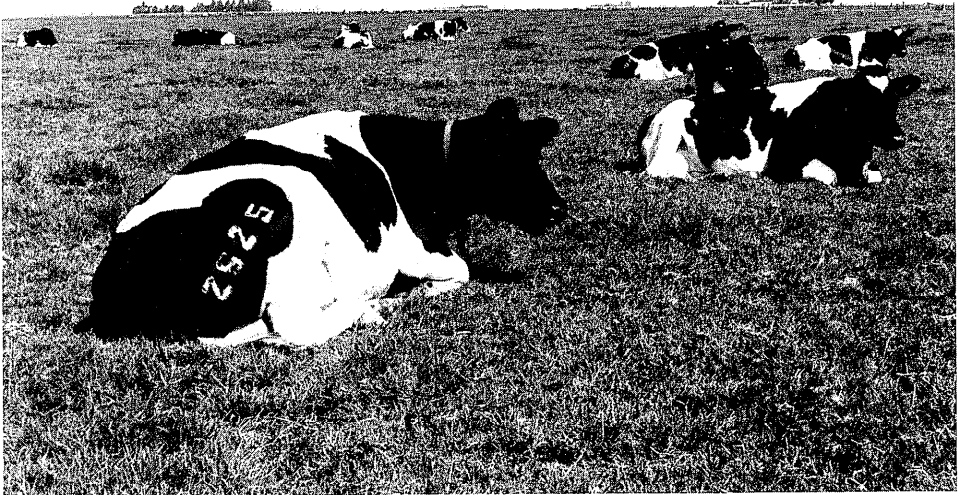
De oppervlakte grasland die als huiskavel fungeerde voor de melkkoeien bleef steeds even groot. Verder was de veebezetting aangepast aan de maand dat het gras het snelst groeit (mei). De koeien moesten de bijgroei aan gras de baas kunnen. Er werd van uitgegaan dat de koeien de hele weideperiode 's nachts opgestald zouden worden en bijgevoerd met snijmais. Omdat de grasgroei in het weideseizoen geleidelijk afneemt moet de hoeveelheid bijvoeding in de loop van het seizoen steeds toenemen. Wanneer de bijgroei aan gras groter zou zijn dan verwacht, zou tijdelijk eventueel dag en nacht geweid kunnen worden.

Deze opzet is dus wezenlijk anders dan die in de afgelopen vijf jaar. Via de bijvoeding wordt nu op de behoefte van de koeien ingespeeld en in de vorige jaren werd dit via variatie in oppervlakte grasland gedaan.

Zware veebezetting

De beweiding gebeurde op een huiskavel van 6,3 ha. Hierop werden in het voorjaar 56 melkkoeien ingeschaard. Dat betekent een veebezetting van ruim 8,8 koeien per ha. Omdat in het begin van het weideseizoen nog een aantal koeien moest afkalven, nam de veebezetting geleidelijk toe tot ruim 9,6 koeien per ha begin juli. Vanaf dat moment nam de veebezetting weer geleidelijk af tot 7,9 koeien per ha begin augustus en bleef daarna min of meer constant. Gemiddeld waren gedurende de periode mei tot en met september 54 koeien, waarvan 2 droogstaande, op het beweidingsblok ingeschaard.

De beweidingsoppervlakte werd eind mei tijdelijk met ca. 0,3 ha ingekrompen omdat de toegang tot het perceel vanwege de vele regen ernstig werd vertrappt. Verder moet worden opgemerkt dat onder natte weersomstandigheden, vooral op kleigrond het gras nogal wordt besmeurd en dat is niet bevorderlijk voor de opname.

Standweiden met ca. 9 koeien per ha. Een goed omweidingssysteem is beter.
Set-stocking with about 9 cows per ha. A good rotational grazing system will be preferred.

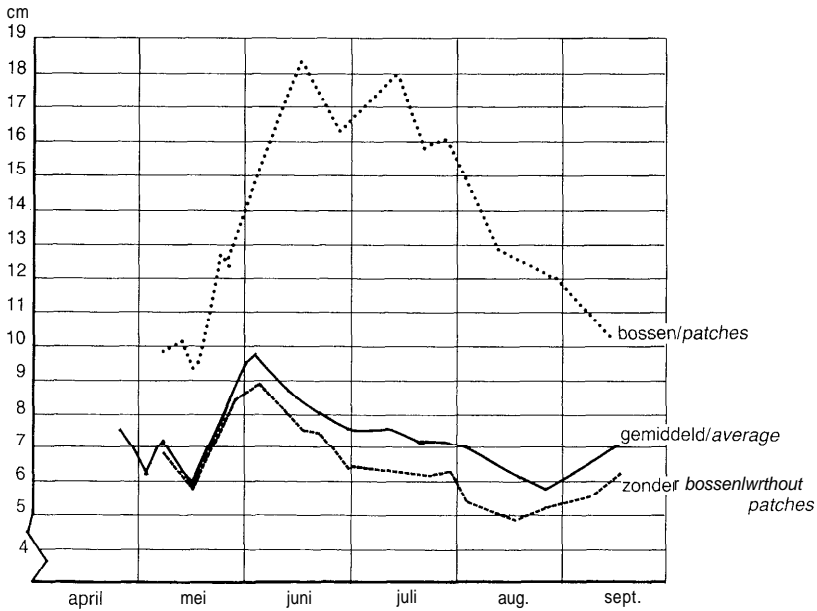
Beweiding

De koeien gingen op 24 april de wei in. Door de matige weersomstandigheden in mei viel de grasgroei nogal tegen. Hierdoor moest meer snijmais bijgevoerd worden dan oorspronkelijk de bedoeling was. Door de vele regenval in mei werd het gras ook minder kort afgeweid. Vanaf eind mei verliep de beweiding min of meer zoals verwacht, al moest steeds meer snijmais bijgevoerd worden dan aanvankelijk het plan was. In de warme en droge augustusmaand nam de grasgroei duidelijk af. Hierdoor moest zoveel bijgevoerd worden dat de dieren praktisch op een winterrantsoen stonden. In september nam de grasgroei geleidelijk weer toe. Door de vele regen echter werd het gras ook nu minder kort afgeweid en bleef de opname op een te laag niveau. Daarom werd op 26 september met de beweiding gestopt en overgestapt op volledige stalvoeding met vers gras. Het gras dat in oktober nog op de huiskavel groeide, werd door droogstaande koeien en jongvee afgeweid.

Grashoogte en bosvorming

Om enig inzicht te hebben in het verloop van de aangeboden hoeveelheid gras werd wekelijks de grashoogte gemeten. Daarbij werd onderscheid gemaakt in bossen en geen bossen. Het percentage bossen was aan het begin van het weideseizoen niet groot en bedroeg in mei 5% en in juni en juli 10%. In augustus en september nam het percentage bossen wel duidelijk toe tot respectievelijk 20% en 25%.

In figuur 1 is het verloop van de grashoogte aangegeven. Duidelijk is te zien dat de gemiddelde grashoogte tegen eind mei het grootst is en in de tweede helft van augustus mini-

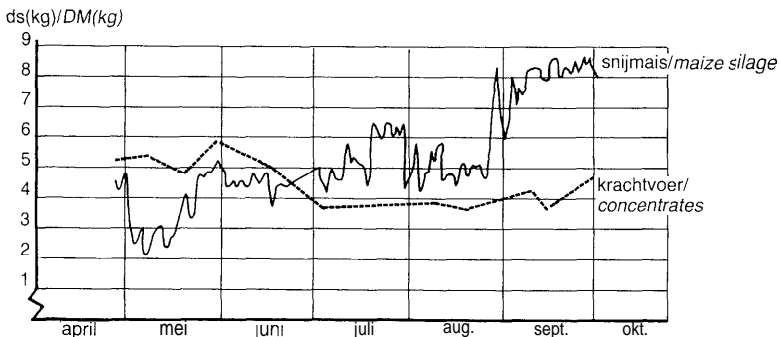

Figuur 1 Verloop van de grashoogte
Figure 1 Course of grass height

maal is. Wat ook opvalt is dat de bossen geleidelijk weer korter worden. Of dit komt doordat de koeien deze bossen bij gebrek aan beter opvreten of dat de smakelijkheid toeneemt, is niet duidelijk.

Bijvoeding

Zoals reeds vermeld is, werden de koeien 's nachts opgesteld en bijgevoerd met snijmais en krachtvoer. In figuur 2 is het niveau van de bijvoeding weergegeven. Zoals te verwachten was nam de snijmaisgift in de loop van het seizoen toe. Vanaf eind augustus werd zoveel snijmais bijgevoerd dat voor eiwitaanvulling ook sojaschroot gevoerd werd. Dit is bij

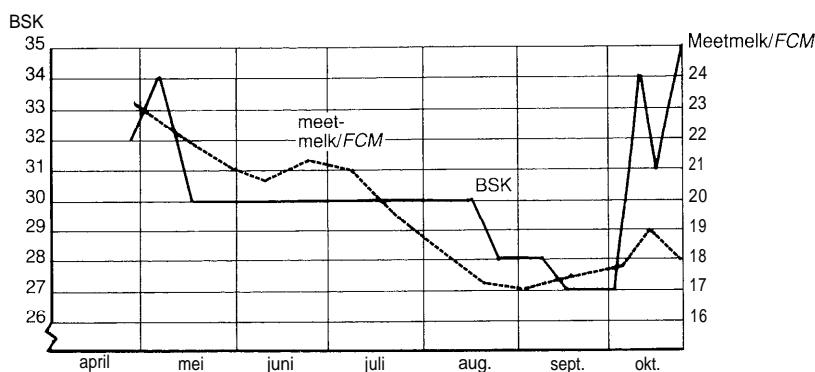

Figuur 2 Verloop van de bijvoeding met snijmais en krachtvoer (ds kg per dier per dag)
Figure 2 Course of supplemental feeding with maize silage and concentrates (DM kg per head per day)

de totale verstrekte hoeveelheid krachtvoer geteld. Gemiddeld werd per dier per dag ca. 5,2 kg droge stof uit snijmais gevoerd en aan krachtvoer ca. 4,6 kg per dier per dag.

Melkproductie kon beter

Het verloop van de melkproductie uitgedrukt in de bedrijfsstandaardkoeproductie (BSK) en in kg meetmelk (4% vet) is weergegeven in figuur 3. Wat opvalt is de vrij snelle daling van de BSK na inscharen. Daarna blijft de BSK lang constant op 30. Vanaf half augustus begint het geringe grasaanbod door te werken in een geleidelijke daling van de BSK tot een (te) laag niveau. Na opstallen en overschakeling op stalvoeding van vers gras is een snelle stijging van de BSK te zien tot een voor dit bedrijf normaal niveau. In de periode 24 april tot en met 26 september, dus in de periode van het standweiden, werd gemiddeld per dier per dag 19,9 kg meetmelk geproduceerd.

Figuur 3 Verloop van de melkproductie in meetmelk (kg per koe per dag)

Figure 3 Course of milk production in FCM (kg per head per day). BSK = standardized farm average for milk production

Bemesting

De eerste stikstof werd gegeven op 22 maart. De gift zuivere stikstof bedroeg 65 kg per ha. Daarnaast was in de winter al aan mengmest 30 ton per ha uitgebracht. Vanaf half mei tot en met half september werd om de drie weken stikstof gestrooid. De giften zuivere stikstof bedroegen achtereenvolgens ca. 80; 50; 60; 50; 55; 50 en 35 kg per ha. De totale kunstmeststikstofgift komt daarmee op bijna 440 kg per ha. Achteraf gezien had de stikstofgift van 15 september beter achterwege kunnen blijven. Op dat moment was echter nog niet bekend dat de koeien 14 dagen later opgestald zouden worden.

Samenvatting en conclusies

In de afgelopen jaren is ervaring opgedaan met een vorm van standweiden waarbij het grasaanbod werd aangepast aan de behoefte van de koeien. Omdat dit systeem niet tot goede resultaten leidde, is in 1984 geprobeerd om via bijvoeding op de behoefte van de koeien in te spelen.

Gebleken is dat dit systeem bij een zware veebezetting noodzakelijk maakt dat, afhankelijk van de hoeveelheid gras, steeds meer of minder moet worden bijgevoerd.

Er werd gewerkt met een veebezetting van ruim 8,8 tot ruim 9,6 koeien per ha. Gemiddeld werd er per koe per dag ca. 5,2 kg droge stof uit snijmais bijgevoerd en ca. 4,6 kg krachtvoer.

Het produktieverloop uitgedrukt in de bedrijfsstandaardkoeproductie (BSK) was zeer vlak maar in nazomer en herfst daalde deze tot een (te) laag niveau. Mede op basis van ander en voorgaand onderzoek kan gesteld worden dat een goed uitgevoerd omweidingssysteem over het algemeen beter is, ook als vanwege een ongunstige verkaveling veel koeien op een huiskavel worden gehouden.

Set-stocking on a small house plot

During the past years set-stocking was applied whereas grass was supplied to the demand of the cows by varying the area grassland. In practice this grazing system did not give good results.

So in 1984 it was tried to turn things around. Cows were given a limited but constant area of grassland during grazing season. By administering a varying amount of maize silage during the night when the cows were housed, it was tried to supply for the difference in available grazing and the demand of the cows.

It appeared that this grazing system makes it necessary to supply roughage almost continuously. Stocking rate was between 8,8 and 9,6 cows per ha. On the average 5,2 kg DM maize silage and 4,6 kg concen tra tes were fed during the night.

Until August milk production was fair and equal but in August and September milk production became too low. Together with other experiences it can be stated that from an economic point of view a rotational grazing system will be in general superior even if, because of bad allocation, many cows must graze on a small plot near the farm.